

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XXXVII. Contrariis argumentis occurritur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

super eo nos prius consulere debuisset, quam contra ipsum propria temeritate venire... Utrum vero dictum iuramentum sit licitum, vel illicitum, & ideo seruandum existerit, nemo sane mentis ignorat ad nostrum iudicium perinere.

297 Non est ergo verum, quod Caluista supra relati docent, iuramentum & votum, in eiusmodi dubio, nullo modo esse obligatorium: cum obliget ad Superiorem recurrere, in eoque possit Superior dispensare, prout docet S. Thomas q. 89. a. 9. ad 3. dicens, Episcopi dispensationem habere locum in iuramento promissorio, *de quo dubium est, utrum licitum sit, vel illicitum, proficuum, vel nocivum.* Si autem nullo modo foret obligatorium, in eo non esset opus dispensare; siquidem dispensatio (cum sit obligationis aliàs de jure existentis relaxatio, ut habet S. Doctor in 4. dist. 38. q. 1. a. 4.) solum habet locum, ubi aliàs de jure locum habet obligatio.

298 Et confirmatur assertio, quia via tutior eligenda est, quoties in ea quispiam est perplexitate constitutus, ut probabiliter timeat peccare, siue hanc, siue oppositam partem elegerit. In casu verò assertionis, id probabiliter timet. Si enim voto contraveniat, periculum est sacrilegii; si obseruet, periculum est alterius peccati. In ea ergo perplexitate, vel ad Superiorem recurrendum, si fieri possit; vel eligenda pars tutior, id est in qua minoris peccati periculum apparet, prout dicitur cap. *Dominus* de secund. nupt. ubi bis nupta, dubitans de morte prioris mariti, prohibetur exigere debitum, sed reddere iubetur posteriori marito, bonâ fide perenti; eò quòd hic & nunc tutius sit, & in redditione minoris peccati periculum sit, quàm in negatione.

299 Dicendum 12°. quòd certus de voto, dubius de solutione, tenetur solvere, nec liberatur solutione probabiliter factâ, dum æquè vel magis probabilis est non solutio. Quòd talis teneatur solvere, est sententia omnium; inquit Scildere n. 48. Cum igitur in æquali utrimque probabilitate, solutio sit dubia, uti probatum est agendo de conscientia dubia, stante æquali utrimque probabilitate tenetur solvere. A fortiori etiam dum solutio probabilius non est facta, licet hoc plerique Probabilistæ negent, & à solutione quempiam liberent, eo ipso quo ipsi probabile est quòd solverit, non obstante quòd oppositum ipsi appareat æquè vel magis probabile. Qua in re non philosophantur consequenter ad doctrinam suam, quâ volunt possessionem & meliorem possidentis conditionem perinde procedere in materia aliarum virtutum, quàm in materia justitiæ. Si enim hoc verum est, consequenter dicere debent, quòd sicut in materia justitiæ debitum certum per incertam non extinguitur solutionem, sed creditor tamdiù manet in certa possessione juris exigendi debitum, quamdiù plenâ & evidenti probatione non constat illi satisfactum (*possessor enim bona fidei, sine plena & evidenti probatione re-*

moveri non debet. L. 1. ff. de condit. insert.) sic in materia voti Deus tamdiù manet in certa possessione juris exigendi debitum, &c. Et certè mirum est quòd velint libertatem tamdiù manere in possessione, quamdiù certis argumentis probatur extincta; quasi minus amittere possessionem, quo solum probabilibus, imò minus probabilibus, incertisque argumentis probatur extincta; quasi minus manutenenda sit, minorique favore prosequenda religio & pietas, quàm humana libertas. Quòd profectò nimis irrationabile est, absurdissimisque coniectariis obnoxium: utpote quo dato sequeretur eum qui, certus de lege & voto, dubitat de causa excusante, v. g. de impotentia, vel dispensatione, eo ipso liberari ab obligatione illius, quo probabilitas aliqua affulget pro existentia talis causæ, licet æqualis, vel major probabilitas occurrat in contrarium.

CAPUT XXXVII.

Contrariis argumentis occurritur.

Objicies 1°. in dubio an votum sit factum, 300
an cum intentione se obligandi, an cum plena deliberatione, &c. melior est conditio libertatis, quàm voti: cum enim libertas, ante dubium votum, in certa fuerit possessione, illam non amittit per dubium superueniens.

Respondeo negando antecedens. Ad ejus probationem dico, regulam illam, *in dubio melior est conditio possidentis*, non procedere in materia non subiecta humanæ potestati, ex qua sola introducta est regula illa, uti fusè demonstravi agendo de conscientia dubia & probabili. Profsus ergo hic locum non habet illa regula. Si enim possessio, aliàs certa, nunquam eliditur per dubium superueniens, ut quid Probabilistæ prætendunt, incerta seu probabili, imò minus probabili dumtaxat solutione voti, aliàs certi, elidi certam ipsius possessionem? Ut quid homo, stante dubio, an homo sit, an brutum, quod in sylva movetur, jaculari prohibetur; & generaliter stante dubio, an æquum sit, an iniquum, quod agere vult, agere vetatur? Quòd sanè adeò evidens est, ut solo naturali lumine vel ipsi Ethnici Sapientes velut certum tradiderint. Sciant ergo Probabilistæ voluntatem humanam per omnia subjectam esse divinæ, à qua, & non ab humana dependet, quòd aliquid sit vel non sit licitum: adeoque ubi periculum est faciendi contra voluntatem & jus Dei ex una parte, & contra libertatem & jus humanæ voluntatis ex altera; cavendum potiùs ne quid fiat contra voluntatem & jus Dei, quàm contra libertatem & jus humanæ voluntatis. Unde ulterius sequitur, in æquali vel majoti probabilitate pro Deo, standum pro Deo, seu Dei jure & voluntate. Cum certo jure vetitum sit, exponere se probabili periculo faciendi contra jus & voluntatem, seu legem Dei: nam qui amat periculum, peribit in illo.

301 Objicies 2°. juramentum in dubio non obligat, & in dubio de quantitate obligationis minimam inducit obligationem. Igitur idem de voto dicendum. Probatur antecedens, quia juramentum in dubio benigne est interpretandum, juxta illud cap. *ad nostram de jurejur. nos tuum juramentum benigne interpretari volentes*. Videatur & cap. *ad ea ibidem*, & cap. 1. eod. tit. in 6.

Respondeo juramentum obligare in dubio, in quo spectatis omnibus æqualis vel major est probabilitas pro illo. In dubio etiam de quantitate, obligare ad majorem, si juramentum sit ad causas pias: tunc enim amplè est interpretandum (nisi is ad quem spectat, velit ampliacionem ex causa remittere) licet ampliandum non sit, juxta objectos Canones, si sit ad causas profanas. Ratio disparitatis est, quia juramentum ad causas pias est in favorem & utilitatem non solum religionis ac pietatis, sed etiam jurantis: juramentum verò ad causas profanas, in ejus est detrimentum. In dubio verò favores sunt ampliandi, & accipiendum quod utilius est.

302 Objicies 3°. communis Doctorum sententia est, voti, sicut & juramenti promissorii, aliarumque promissionum, ac stipulationum, in dubio, strictam faciendam esse interpretationem, quantum materia subiecta, verborumque proprietas & usus patitur; eò quòd dum de obligatione agitur, stricta interpretatio facienda sit. L. *quidquid adstringenda* 99. ff. de verb. oblig. ubi sic: *quidquid adstringenda obligationis est, id nisi palam verbis exprimatur, omissum intelligendum est, ac fere secundum promissorem* (id est in favorem ipsius) interpretamur: *Quia stipulatori liberum fuit verbaclare concipere*. Et ratio est, quia creaturam liberam obligari ad aliquid determinatè faciendum, vel omitendum, ipsi odiosum & grave est; favorabile non obligari. In dubio verò odia restringi, favores convenit ampliari. Reg. 16. jur. in 6. Idque confirmat regula tertia, *in obscuris, quòd minimum est sequendum*.

Respondeo, communem econtrà sententiam esse Theologorum, sicut & Juristarum, & Canonistarum, quòd promissionum, legatorum, testamentorum, adeòque & votorum ac juramentorum ad pias causas, ampla interpretatio facienda sit, ut in dubio obligent ad majus, prout ex Juristis docent Bartolus & Romanus ad L. *Titia* ff. de auro legato, Immola, Socinus, Menochius l. 4. præscript. 106. Cephalus consil. 154. Cagnol. ad reg. *semper in obscuris* ff. de reg. juris. Atque ex Canonistis Abbas, Covarruvias, Barbosa ad cap. *indicante* de testament. Et ratio est, quia promissiones, testaments, legata, vota, &c. ad pias causas, cedunt in majus emolumentum promittentis, testantis, legantis, voventis, &c. ideòque iis adstringi favorabile est, non odiosum, prout Theologi communiter ostendunt à simili in præcepto confitendi, cujus obligationem ampliari, ut non

Tom. 11.

se extendat ad confitenda sola peccata certa, sed etiam dubia: quia confessio, & obligatio ad illam, animæ utilissima est, favorabilissimaque: utpote tendens ad absolutionem, seu liberationem à peccatis. Obligationum verò, seu promissionum, legatorum, testamentorum, &c. ad causas profanas (de quibus L. *quidquid adstringenda*) stricta interpretatio facienda est: quia detrimentum adferunt promittenti, &c. non utilitatem.

Objicies 4°. cap. *ex parte* de censib. cum 303. dubium esset ad quam mensuram, majorem, an minorem, quotannis offerendam posteri tenerentur ex voto majorum, consultus Pontifex respondit: *ejusmodi vota à viris Ecclesiasticis benignius exigenda, ne, tamquam exactores, videantur lucris temporalibus inhiare*; ideòque volentes solvere ad minorem, cogendos non esse ut ad majorem persolvant.

Respondet 1°. Covarruvias, Pontificem ibi noluisse procedere in rigore juris, ne populus à donariis averteretur, ob duritiam Ecclesiasticorum.

Respondeo 2°. aliud esse, quòd posteri 304 ad mensuram majorem cogendi non sint in foro externo (de quo ibi Pontifex) ne Ecclesiastici videantur lucris temporalibus nimis inhiare, suamque potius quam populi utilitatem querere: aliud quòd non teneantur ad majorem in foro conscientie, in quo Deus exactor est, non homo.

Respondet 3°. si Canon ille propius inspicatur, assertioni nostræ non obstat, etiam dato quòd procedat in foro conscientie, quia ibi Pontifex distinguit, utrum incolæ illius regionis ad unam eamdemque mensuram ejusmodi vota persolverint, an ad diversas. In primo casu ad eandem & illi solvere sunt cogendi. In secundo casu volentes solvere ad minorem, non sunt cogendi ut ad majorem persolvant. Quia scilicet in primo casu uniformis consuetudo solvendi ad majorem mensuram, facit præsumptionem quòd ei conformis fuerit intentio voventis. In secundo verò casu multiformis & alternativa consuetudo solvendi modò ad majorem, modò ad minorem, facit similiter præsumptionem quòd intentio voventis fuerit pariter alternativa, solvendi scilicet vel mensuram majorem, vel minorem. Cujusmodi votum ex dictis n. 278. non obligat ad majorem determinatè, sed ad alterutram indeterminatè.

Objicies 5°. si propter aliquam rationem 306 vota forent amplianda, ideò esset quia illa interpretari in favorem libertatis, esset contra favorem voti. Verùm ita non esse colligitur ex Canone proximè relato, ubi Glossa ait, ideò pro eis benignam fieri interpretationem, ne ipsorum erga Ecclesias munificencia retardetur; eò quòd utique ex ejusmodi benignitate, seu benigna interpretatione, homines provocari soleant ad faciliùs voventum, & liberaliùs exequendum; à quo rigida eos interpretatio deterret.

Respondeo, quemadmodum est contra favorem precepti confessionis, legati & testamenti ad pias causas, &c. illud in dubio strictè interpretari; ita & contra favorem voti. Neque verò ampla voti interpretatio, in foro Dei, esse potest odiosa piis fidelibus, ipsolvè à votis retrahere: cum ipsis econtra verè sit favorabilis & provocativa ad eò libentius vovendum, magnificentiusque reddendum, quò Deus (ut Augustinus dicit) benignus exactor est, & non egenus, & qui non crescat ex redditibus, sed in se crescere faciat redditores. In foro verò hominum, quando suspicio foret, quòd Ecclesia Ministri suis potius lucris temporalibus, quàm spiritualibus populi utilitatibus inhiarent (uti non rarò fit) remissius exigenda sunt vota, ampliori redditione voventium conscientia relicta.

CAPUT XXXVIII.

Religiosam vitam solemniter professus, in Monasteriis ubi disciplina regularis quoad pleraque considerabilia Regule puncta Superiorum dissimulatione est relaxata, licet non intendat nisi vivere sicut vivunt, qui in pluribus ejusmodi punctis Regulam transgreduntur, alias non professurus, tenetur eundem vivere secundum Regulam.

307 **I**Ta Illustrissimus D. Generus Episcopus Vationensis Th. Mor. Gratianopolit. to. 5. tr. 2. c. 4. n. 20. Quia (inquit) in eo votum simplex & solemne discriminantur, quòd simplex ex sola pendet voluntate voventis; idèque ligatus ejusmodi voto ad id solum tenetur, ad quòd se obligare voluit, dum vovit: votum autem solemne à sola non pendet voluntate voventis, sed & Ecclesie quæ approbavit Religionem, & Regulam, ad quam se adstrinxit; ita ut pendeat quidem à voluntate voventis adstringere se ad hanc vel illam Religionem, ex iis quas Ecclesia approbavit; in ipsius tamen dispositione non sit, solemniter profiteri hanc conditionem, quòd Regulam non servabit secundum plerosque considerabiles articulos ipsius, sed secundum abusum & relaxationes qui & quæ circa eos irreperunt, & Ecclesia numquam permittit, & in quibus Superiores dispensare non possunt. Et idè Tridentinum sess. 25. de Regul. c. 1. absque ulla exceptione præcipit, ut omnes Regulares, tam viri, quam mulieres, ad Regulam quam professi sunt, præscriptam vitam instituant & component, atque imprimis qua ad suæ professionis perfectionem, aut obedientiam, paupertatis & castitatis, ac si qua alia sunt alicujus Regule & Ordinis peculiaria vota, & præcepta, ad eorum respectivè essentiam, necnon ad communem vitam & vestitum conservanda pertinentia fideliter observent. . . . Cum compertum sit à Superiore non posse ea, quæ ad substantiam regularis vite pertinent, relaxari. Si enim illa, quæ bases sunt & fundamenta totius regu-

laris discipline, exactè non fuerint conservata, totum corrumpat adificium necesse est.

Nec de iis loquitur S. Thomas in 4. dist. 38. a. 3. q. 1. ad 5. dum ad hanc objectionem, Non videtur teneri semper ad ea que votum professionis continet, & ipse non intendit intrare Monasterium, nisi ut viveret, sicut alii vivunt. Ergo videtur quòd non omne votum obliget ut necessario serveatur. Ad 5. (inquit) ad tria vota religionis principalia in omni causa tenetur, sed ad alias observantias, quarum transgressio ex dissimulatione Prelatorum inducitur (qui dum videntes non corrigunt, indulgere videntur) non videtur obligari; & præcipue si sit simplex, qui talia discernere sufficienter nesciat. De iis (inquam) S. Doctor ibi non loquitur quæ spectant ad fundamentalia vite religiosæ, suntque tam considerabilia puncta Regule, ut in iis Prelati Religionum non valeant dispensare; sed de minus considerabilibus, in quibus dispensare possunt, ut constat ex verbis illis S. Doctoris, dum Prelati videntes non corrigunt, indulgere videntur.

Et confirmatur assertio, quia etiam Moniales quædam professæ sunt in Monasteriis, ab immemoriali tempore non servantibus clausuram, Monasteria illa nunquam ingressuræ, si scivissent inducendam in eis clausuram, ad eam nihilominus suscipiendam religiosèque observandam tenentur, cum ab Episcopis, aliisve legitimis Superioribus imperatur, eò quòd clausuram Ecclesia censet ipsis necessariam ad ponendam in tuto castitatem earum, à plerisque aliis violandam. Idem ergo censendum de aliis observantiis, quæ sunt quasi bases & fundamenta totius Regularis discipline (ut loquitur Tridentinum) quibus non servatis, votorum observantia periclitatur. Antecedens constat ex Constitutione Bonifacii VIII. quæ incipit: periculoso in sexto tit. 16. ubi sic: *Præsentis Constitutione perpetuò irrefragabiliter valituræ, sancimus, universas Moniales, præsentis atque futuræ, cujuscumque Religionis sint, vel Ordinis, in quibuslibet mundi partibus existentes, sub perpetua in suis Monasteriis debere de cætero permanere clausuræ: ita quòd nulli earum, Religionem tacite vel expressè professæ, sit vel esse valeat, quacumque ratione, vel causâ. . . . Monasteria ipsa deinceps egrediendi facultat. . . ut sic à publicis & mundanis conspectibus separate, omnino servire Deo valeant liberius, & lasciviendi opportunitàe sublatâ, eidem corda sua & corpora in omni sanctimonialia diligentius custodire. Et idè. . . Episcopis universis in virtute S. Obedientie, sub obestatione divini judicii, & interminatione maledictionis aeternæ præcipiendo mandamus, Abbatibus etiam, & aliis etiam exemplis Prelatis Monasteriorum & Ordinum quorumque, ut in Monasteriis sibi subiectis, de clausura conveniendi, & Monialibus includendis, quamprimum commode poterunt, providere procurent, rebelles per Censuram Ecclesiasticam compescendo.*